

HYVINVOINTISUUNNITELMA 2026-2029

Heinola

Johdanto

Kunnilla on lainsäädäntöön perustuva vastuu edistää asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) velvoittaa kuntaa seuraamaan kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin.

Kunnan tulee raportoida valtuustolle vuosittain hyvinvoinnin ja terveyden tilasta, taustatekijöistä ja toteutetuista toimenpiteistä. Lisäksi valtuustokausittain laaditaan kokonaisvaltainen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ohjaavat sote-järjestämislain lisäksi useat muut lakisääteiset velvoitteet, kuten lastensuojelulaki (417/2007), laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta (980/2012), yhdenvertaisuuslaki (1325/2014), tasa-arvolaki (609/1986) sekä laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015). Myös laki kotoutumisen edistämisestä (681/2023) edellyttää kotoutumisen huomioimista kunnan hyvinvointityössä. Näiden säädösten kokonaisuus korostaa sitä, että hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan kaikkia toimialoja koskeva, poikkihallinnollinen ja yhteistoiminnallinen tehtävä.

Toimintaympäristön muutostahti on aiempaa nopeampi, mikä vaikeuttaa pitkän aikavälin ennakointia. Hyvinvointiin vaikuttavat tekijät muuttuvat esimerkiksi talouden, teknologian, palvelurakenteen, maailmanpoliittisen tilanteen sekä väestörakenteen kehityksen myötä. Tästä syystä Heinolan hyvinvointisuunnitelma 2026–2029 on luonteeltaan

päivittyvä asiakirja. Suunnitelman toimeenpanoa, toimenpiteiden suuntautumista ja niiden vaikuttavuutta arvioidaan vuosittain osana kaupungin normaalia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen raportointia. Tarpeen mukaan suunnitelman sisältöjä tarkennetaan, jotta toiminta vastaa ajantasaisesti kuntalaisten hyvinvoinnin haasteisiin.

Heinolassa hyvinvointisuunnitelma kokoaa yhteen kaikki keskeiset lakisääteiset osa-alueet:

- lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman,
- ikääntyneiden terveyden edistämisen suunnitelman sekä
- ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön suunnitelman.

Erillisiä suunnitelmia ei laadita, vaan kokonaisuus muodostaa yhden yhtenäisen suunnitelman. Heinolan hyvinvointisuunnitelman lisäksi olemme sitoutuneet alueellisen suunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden edistämiseen.

Heinolan hyvinvointisuunnitelmaa ovat valmistelleet hyvinvoinnin edistämisen työryhmä ja sen kokonaisuuden kannalta olennaiset alatyöryhmät yhteistyössä kaupungin kaikkien palvelualueiden, yksittäisten asiantuntijoiden, Jyränkölän Setlementin ja Heinolan seurakunnan kanssa. Valmistelussa on kuultu myös, vaikuttamistoimielimiä, yhdistyksiä sekä kaupunkilaisia kyselyjen ja tilaisuuksien kautta. Näin varmistamme, että suunnitelma heijastaa sekä lainsäädännön velvoitteita että Heinolan asukkaiden arjen tarpeita ja kokemuksia.

PIENI KAUPUNKI,
ISO ELÄMÄ

Hyvinvointisuunnitelmassa on huomioitu

- Heinolan kaupungin 2026 päivitetty strategia
- [Heinolan laaja hyvinvointikertomus 2021–2025](#)
- Päijät-Hämeen hyte-kärjet (arjen turvallisuus, mielen hyvinvointi, osallisuus ja yhteisöllisyys sekä päihitteettömyys ja terveelliset elintavat), joihin olemme alueellisesti sitoutuneet
- Kaupunkiorganisaation suunnitelmat ja ohjelmat;
  - [Osallisuusohjelma \(päivitty\)](#)
  - [Viestintä- ja markkinointiohjelma 2024-2026](#)
  - Liikkuva Heinola 2030 –ohjelma
  - [Asumisen kehittämisohjelma.](#)
- Hyvinvointitieto mm. hyte-kerroin ja Tea-viisari, Sotkanet indikaattorit ja kouluterveyskysely 2025
- [Alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2025-2029](#)
- Alueelliset lakisääteiset erillissuunnitelmat
  - [Alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2026-2029](#)
  - [Alueellinen ehkäisevän työn toteutussuunnitelma 2025-2029](#)
  - [Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi 2026-2029](#)
  - Sekä; [Työllisyyden edistämishjelma 2025-2030](#), [Ravitsemusterveyden edistämisen toteutussuunnitelma 2025-2029](#), [Liikkuva Päijät-Häme 2030 -ohjelma](#) ja [Päijät-Hämeen Kulttuurin suunta 2030 -ohjelma.](#)

PIENI KAUPUNKI,
ISO ELÄMÄ

Heinola

Heinolan kaupungin strategia ja arvot

PIENI KAUPUNKI,
ISO ELÄMÄ

Hyvä kasvaa Heinolassa

Välittäen

Uudistuen

Tuloksellisesti

Päämäärät

Edistämme
hyvinvointia

Uudistamme
työelämää ja
asumista

Vahvistamme
kaupunkiyhteisöä

Kestävä talous kivijalkana

Alueellisen hyvinvointisuunnitelman tavoitteet

Osallisuus ja yhteisöllisyys

- Osallisuus on vahvistunut.
- Yksinäisyys on vähentynyt.
- Työhön, kouluun ja koulutukseen kiinnittyminen on vahvistunut.

Mielen hyvinvointi

- Psykkinen kuormitus ja itsetuhoisuus ovat vähentyneet.
- Elämään tyytyväisyys on lisääntynyt.

Arjen turvallisuus

- Arjen turvallisuus on vahvistunut, myös digitaalisessa ympäristössä.
- Apua saa silloin, kun sitä tarvitsee.
- Elinvoima ja taloudellinen hyvinvointi ovat vahvistuneet.
- Muuttuviin olosuhteisiin varautuminen on vahvistunut.

Päihteettömyys ja terveelliset elintavat

- Hyvinvointia ja terveyttä edistävät elintavat ovat vahvistuneet.
- Elintapasairauksien ilmaantuvuus on pienentynyt.
- Terveyserot ovat kaventuneet.

Rakenteet hyte-työn taustalla

Heinolassa HYTE-työn rakenteet ovat toimivat ja toimijoiden tuttuus helpottaa yhteistyötä. Kolmannen sektorin toimijoina Jyränkölä ja Heinolan seurakunta ovat kiinteät yhteistyökumppanit kaupunkiorganisaatiolle ja hyvinvoinnin edistämistyötä tehdään yhdessä. Myös järjestöjen edustaja sekä maakunnallisen hyte-työn edustajat ovat olleet vuosien ajan osana hyvinvoinnin edistämisen työryhmää.

Kaupungin hyte-työstä vastaa kaupunginjohtajan johtoryhmä ja sen alaisuudessa poikkihallinnollinen hyvinvoinnin edistämisen työryhmä alatyöryhmineen sekä palvelualueiden johtoryhmät.

Hyvinvoinnin edistämisen työryhmä:

- hyvinvointijohtaja (puheenjohtaja)
- nuoriso- ja vapaa-aikajohtaja
- koulutusjohtaja
- maahanmuuttokoordinaattori
- varhaiskasvatusjohtaja
- kaupunkimuotoilija
- kehittämis- ja valmiusasiantuntija
- rehtori (Jyränkölän Settlementti ry)
- diakoniatyöntekijä (Heinolan seurakunta)
- 3.sektorin edustaja
- ympäristöpäällikkö
- palvelupäällikkö (ruokapalvelut)
- työllisyyskoordinaattori
- hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntija
- toimistos sihteeri (sihteeri)

Kuntatason lisäksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tehdään vahvasti yhteistyössä Päijät-Hämeen hyvinvointialueen ja alueen kuntien kanssa.

Tällä valtuustokaudella pyrimme parantamaan tiedonkulkua hyvinvoinnin edistämisen työryhmän ja sen alatyöryhmien välillä, sekä vahvistamaan entisestään hyte-työn näkyvyyttä hyvinvoinnin palvelualueen ulkopuolella.

Valtakunnallisten mittareiden perusteella Heinolassa tehdään jo oikeita asioita. Hyvinvoinnin edistämistyöhön kuntia kannustava **valtionosuuden lisäosa, Hyte-kerroin** koostuu hyvinvoinnin edistämisen toimia kuvaavista prosessi-indikaattoreista ja hyte-työn tuloksia kuvaavista tulosindikaattoreista. Heinolan vuoden 2025 hyte-kerroin oli maakunnan korkein ja sen perusteella maksettiin vuodelle 2026 valtionosuuden lisäosaa 21,5 €/asukas.

TEAvisari-tiedonkeruun 2025 [tulosten](#) perusteella terveyden edistämistyön suunta on ollut positiivinen. TEAvisari tuo esille kunnan toimintaa kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Palvelu tukee kuntien ja alueiden terveydenedistämistyön suunnittelua ja johtamista.

PIENI KAUPUNKI,
ISO ELÄMÄ

Hyvinvointitietoa heinolalaisista 1/2

Hyvinvointikertomuksessa 2021–2025 on tunnistettu hyvinvoinnin aiempaa voimakkaampi jakaantuminen sekä haasteita perheiden tukimuotojen kohdentamisessa. Lisäksi on havaittu vaikeuksia tavoittaa niitä kaupunkilaisia, jotka voisivat hyötyä harrastuksiin ja tapahtumiin osallistumisesta.

Aiemman kauden onnistumisiin lukeutuivat toimivat yhteistyörakenteet, osallisuuden kanavien monipuolistuminen sekä kaupunkiympäristön viihtyisyyden ja turvallisuuden parantaminen.

Hyvinvoinnin edistämisen työryhmä nosti valtuustokaudelle 2025-2029 keskeisiksi tavoitteiksi perheiden hyvinvoinnin vahvistamisen, yhteisöllisyyden lisäämisen sekä yksinäisyyden vähentämisen erityisesti ikääntyneiden keskuudessa. Työllisyyteen liittyvät teemat, kuten nuorisotyöttömyys, herättivät myös merkittävää huolta.

Lasten pienituloisuusaste on Heinolassa selvästi valtakunnantasoja korkeampi. 2024 tilaston perusteella 19,9 % alaikäisiä heinolalaista asuu pienituloisissa perheissä.

Kodin ulkopuolelle sijoitettuja oli 0–6-vuotiaista 1,3 % ja 7–12-vuotiaista 2 % vastaavan ikäisestä väestöstä. Osuudet ovat sekä maakunnan, että koko maan keskiarvoja korkeammat.

Kouluterveyskyselyn 2025 perusteella 4.-5.luokkalaista valtaosa voi hyvin. Kiusaaminen on vähentynyt, suhteet opettajiin ovat hyvät ja koulusta pitäminen on lisääntynyt. Aamupalan arkena jättää syömättä kuitenkin 44 % vastaajista ja liikkuminenkin on vähentynyt.

8.-9. luokkalaisilla terveydentilan kokemus on parantunut ja päihteiden käyttö vähentynyt. Kuitenkin päihteet näyttäytyvät koulun arjessa ja erityisesti tyttöjen elämään tyytyväisyys on valtakunnan ja maakunnan tasoa heikompaa.

Lukion 1.-2. vuosikurssin opiskelijoilla on hyvät suhteet opettajiin ja nähtävissä muuta maata enemmän positiivista mielenterveyttä. Kuitenkin yksinäisyyden kokemus, seksuaalinen häirintä ja ahdistuneisuus ovat kasvussa.

Ammatillisin koulutuksen 1.-2. vuosikurssin opiskelijoilla ahdistuneisuus ja rahapelaaminen ovat laskussa ja ruokailuihin osallistutaan yläkoulua ja lukiota aktiivisemmin. Ammatillisen opetuksen vastausprosentin ollessa 34 %, eivät tulokset kuitenkaan kerro koko kuvaa.

Syrjinnän kokemukset ovat sekä yläkoulussa, että 2.asteella lisääntyneet, etenkin vuoden 2021 kyselyyn verraten. Koulukiusaaminen on kuitenkin laskussa.

PIENI KAUPUNKI,
ISO ELÄMÄ

Hyvinvointitietoa heinolalaisista 2/2

Työllisyyden hankala tilanne Heinolassa on merkittävä tekijä kaupunkilaisten hyvinvoinnille. Viimeisimmän 12/2025 työllisyyskatsauksen perusteella kaupungin työttömyysprosentti on 17,5 % ja alle 25-vuotiaiden työttömyysaste 25 %. Nuorten työttömyys on yli maakunnan keskitason ja vaatii huomiota kouluun ja työhön kiinnittymisen osalta. Koulutuksen ulkopuolelle jäi 2024 11,7 % 17-24 -vuotiaista.

Yli vuoden työttömänä olleita on 515 henkilöä, joka on noin 39,7 % työttömistä. Aktivointiaste on hieman yli maakunnan keskitason 16,5 %. Ulkomaalaistaustaisten työttömyysprosentti on selvästi maakunnan keskiarvoa parempi 30 %, joka on noin 8 % osuus kaikista Heinolan työttömistä.

Gini-kerroin – eli käytettävissä olevien tulojen jakautuminen, on Heinolassa 25,1, joka on muuta maata matalampi.

Ikäihmisten hyvinvointikyselyn 2023 perusteella ikääntyneet kaupunkilaiset kokevat kaupungin turvalliseksi ja ovat tyytyväisiä asuinympäristöönsä. Heinolassa on paljon aktiivisia, hyvinvoivia ikääntyneitä mutta myös ikääntyneiden kohdalla hyvinvoinnissa on havaittavissa jakaantumista.

Ikäihmisten kulttuuripolku on ollut ikäihmisiä kokoava toimintamuoto, joka on riippumaton taloudellisesta tilanteesta. Kohtaamisten mahdollistamisen kautta

lievitetään mm. yksinäisyyden kokemusta.

Viimeisimmän, vuoden 2024 tilaston perusteella 80 vuotta täyttäneistä asui kotona 91,5 %.

Toimentulotukea sai vuonna 2024 1.0 % 65 vuotta täyttäneistä, joka on hieman muuta maata (1,3 %) ja maakuntaa (1,2 %) vähemmän.

PIENI KAUPUNKI,
ISO ELÄMÄ

Heinolan hyvinvointisuunnitelman 2026–2029 tavoitteet

Turvallinen arki ja matalan kynnyksen kaupunki

Mielen hyvinvointi - ilo asuu Heinolassa

Asukkaat, osallisuus ja toimijoiden välinen yhteistyö

Terveelliset elintavat ja päihdehaittojen väheneminen

1. Arjen turvallisuus on vahvistunut, myös digitaalisissa ympäristöissä
2. Apua saa silloin kun sitä tarvitsee
3. Osallisuuden kokemus ja hyvät väestösuhteet ovat vahvistuneet
4. Työhön, kouluun ja kouluttautumiseen kiinnittyminen on vahvistunut
5. Elämään tyytyväisyys on lisääntynyt
6. Yksinäisyyden kokemus on vähentynyt
7. Hyvinvointia ja terveyttä edistävät elintavat ovat vahvistuneet

Turvallinen arki ja matalan kynnyksen kaupunki

- Arjen turvallisuus on vahvistunut, myös digitaalisissa ympäristöissä
- Apua saa silloin kun sitä tarvitsee

MITTARIT JA TIETOLÄHTEET

Kokemus Heinolasta turvallisena asuinpaikkana (Maakunnallinen hyvinvointikysely, ikäihmisten hyvinvointikysely, asukaskokemuskysely)

Asuinympäristöönsä tyytyväisten osuus (maakunnallinen hyvinvointikysely)

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä

Esteettömien reittien määrä

Korjausvelka %, häiriötilanteiden määrä

Energiankulutus %

Tilatehokkuus (€/m²) paranee

Sähköisten hakemusten osuus %

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 65 vuotta täyttäneet, % Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, %

Perustoimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet % 25-64-vuotiaat, %

Lasten pienituloisuusaste

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % (kouluterveyskysely)

Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana, %, (kouluterveyskysely)

Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana, % (kouluterveyskysely)

Kokenut seksuaalista kommentointia, ehdottelua, viestittelyä tai kuvamateriaalin näyttämistä vuoden aikana, % (kouluterveyskysely)

Kokenut vanhempien tai muiden huolta pitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % (kouluterveyskysely)

Kiusaamisen ja väkivallan vastainen toimintamalli on käyttöön otettu perusopetuksessa

Perusopetuksen 4.-9.-luokkalaisten SOME-turvapalvelun käyttöönottoprosentti

Sisäisen turvallisuusviestinnän sovellus

Digitukea käyttäneiden määrät

Tuttiksen tilastot

Kävijämäärät; Ohjaamo, Sujuvan arjen lainaamo, Ikääntyneiden varhaisen tuen verkosto, Liikkuva Senioripiste

VASTUUTAHOT JA TOIMIJAT: Kaupunkiympäristön palvelualue, yhteiset palvelut, hyvinvoinnin edistämisen palvelualue, Jyränkölän Settlementti, Heinolan srk, opiskeluhuolto, yhdistykset ja seurat, työllisyyspalvelut ja yritykset

TURVALLINEN ARKI JA MATALAN KYNNYKSEN KAUPUNKI

Tavoite: Arjen turvallisuus on vahvistunut, myös digitaalisissa ympäristöissä

Huomioitavia osa-alueita	Toimenpiteet (Päivittyvät)
<p>Kaupunki-infra ja tilat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vesihuollon toimintavarmuus • Kaupungin kiinteistöjen energiatehokkuus • Tilatehokkuus ja korjausvelka	<p>Vesihuollon investointiohjelma ja kriittisten verkosto-osuuksien saneeraus Toteutetaan energiatehokkuusinvestointeja kaupungin kiinteistöissä Optimoidaan palveluverkkoa ja vähennetään vajaakäyttöisiä tiloja</p>
<p>Asuinympäristön ja liikkumisen turvallisuus</p>	<p>Parannetaan riskialueiden talvikunnossapitoa ja valaistusta Keskeisten jalankulkureittien esteettömyyden parantaminen Liikuntaedut 70 vuotta täyttäneille Katumisen ehkäisyä tehdään arjessa liikuntaneuvonta- ja ohjaustyössä Liikunnan harrastamisen mahdollistaminen, lähiliikuntapaikat Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma</p>
<p>Lasten ja nuorten turvallisuus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Perusopetuksen turvallisuusilmapiiri • Lähisuhdeväkivalta • Seksuaalinen häirintä • Kiusaaminen <ul style="list-style-type: none"> • Vanhemmuuden tuki	<p>Oppilaitosturvallisuussovelluksen käytön pilotoinnin käynnistäminen ja käyttäjäkokemukset. Turvallinen koulupäivä Päijät-Hämeessä kiusaamisen ja väkivallan vastaisen toimintamallin käyttöönotto kaikissa kouluissa 1.8.2026 alkaen. Someturva Seksuaalilain oppitunnit 2. asteella Tunne- ja vuorovaikutustunnit käytössä kaikissa kouluissa ja oppilaitoksissa Tuetaan lapsiperheiden toimivaa arkea selkeyttämällä lapsiperhepalveluja ja niiden viestintää.</p>
<p>Turvallisuus digiympäristössä (huomioiden erityisesti iäkkäät sekä lapset- ja nuoret)</p>	<p>Digitukea on tarjolla viikoittain Someturva Mobiililaitteiden kielto perusopetuksessa Tapahtumat ja tilaisuudet sekä tiedotus, huomioiden ajankohtaiset ilmiöt (vanhempainillat, pelitapahtumat, luennot) Laajennetaan sähköistä asiointia lupa- ja valvontapalveluissa</p>

TURVALLINEN ARKI JA MATALAN KYNNYKSEN KAUPUNKI

Tavoite: Apua saa silloin kun sitä tarvitsee

Huomioitavia osa-alueita	Toimenpiteet (Päivittyvät)
<p>Asukkaat löytävät tarpeidensa mukaista toimintaa ja tukea, sisältäen kaikki ikäryhmät</p>	<p>Kaupungissa on avoimia palvelupisteitä: Tuttis- vapaaehtoistyön välitys ja neuvonta, Heimo maahanmuuttajien ohjaus ja yhteisöllinen kahvila ja asiakaspalvelu Kaupungin palvelupisteet; Ohjaamo, asiakaspalvelu, kirjasto, avoimet päiväkodit Liikkuva Senioripiste Ikääntyneiden varhaisen tuen verkosto kehittyy ja on tuttu ikäihmisille Viestinnän tehostaminen olemassa olevista palveluista ja tapahtumista- määritellään viestinnän kanavat ja fokusoidaan ja profiloidaan eri kanavien viestintää sekä lisätään englanninkielistä viestintää kansainvälisille asukasryhmille Yhdistykset ja seurat voivat ilmoittaa tapahtumistaan kaupungin tapahtumakalenterissa ja muuta toiminnasta lähellä.fi –sivuston kautta tehtävällä linkityksellä</p>
<p>Perheiden ohjautuvuus palveluihin paranee</p> <ul style="list-style-type: none"> • Palvelupolku selvillä työntekijöille • Vanhemmuuden tuen palvelut näkyvämmäksi	<p>Koto-ohjaajan toiminta/Tervetuloa palaverit valmistavan luokan perheille yhteistyössä valmistavan opetuksen kanssa Sujuvan arjen lainaamo, avoin toiminta Etsitään uudenlaisia keinoja lisätä vanhempien osallisuutta (Erkka-ryhmä) Viestinnän ja tiedottamisen vahvistaminen, kampanjat kuten Rajat turvaksi, sanat sillaksi ja kouluterveyskyselyn tulokampanjat vanhemmille Tuetaan lapsiperheiden toimivaa arkea selkeyttämällä lapsiperhepalveluja ja niiden viestintää. Perhekoulu</p>
<p>Kaupunkilaisten taloudellisten haasteiden huomioiminen (pienituloisuusaste erityisesti lapsiperheillä)</p>	<p>Vastikkeettomat ruokajakelut ja yhteisölliset ruokailut viikoittain Harrastemalli ja harrasteseteli Liikuntaedut 70 vuotta täyttäneille</p>

Aukkaat, osallisuus ja toimijoiden välinen yhteistyö

- Osallisuuden kokemus ja hyvät väestösuhteet ovat vahvistuneet
- Työhön, kouluun ja kouluttautumiseen kiinnittyminen on vahvistunut

MITTARIT JA TIETOLÄHTEET
Erittäin heikko osallisuuden kokemus (%), Korkea osallisuuden kokemus (%) aikuisväestö, alueellinen hyvinvointikysely
80 % harrastemallin kyselyyn vastanneista on mukana joko harrastemallissa tai harrastaa vapaa-ajallaan (2026)
Myönnettyjen harrasteseteleiden määrä, tavoite 2026 200 seteliä
Ilmaistapahtumien määrä
Uusien vapaaehtoistyöntekijöiden määrä sekä koulutusten sisällöt
Kohtaamispaikkatoiminnan määrä
Merkittävien kaavahankkeiden osallistavien tilaisuuksien määrä xx / vuosi
Kaupunginosa tilaisuuksien/kuulemisten määrä (kaupunkisuunnittelu)
Kysely englanninkielisen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tarpeesta
Osallistuminen kansalaisopiston toimintaan
Kotoutujien jatkolut
Opettajat eivät ole kiinnostuneita opiskelijan kuulumisista, % (kouluterveyskysely)
Voi vaikuttaa siihen, millainen omasta tulevaisuudesta tulee % (kouluterveyskysely)
Luvattomia poissaoloja vähintään viikoittain, % (kouluterveyskysely)
Pitää koulunkäynnistä/opiskelusta % (kouluterveyskysely)
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25—64-vuotiaat, % osuus
Työttömyysaste, erikseen vieraskieliset
Aktivointiaste (Työvoimaviranomainen)
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä 17–24 v.
Nuorisotyöttömät, % 18–24-vuotiaasta työvoimasta
Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä
Yksilö- ja ryhmävalmennuksiin osallistuneiden määrä Työpaja Torpalla Sovari-kysely sekä VAT
Heinola-lisällä, kesätyösetelillä ja palkkatuella työllistyneiden määrät
Pitkäaikaistyöttömien määrä, erikseen nuoret ja aikuiset
VASTUUTAHOJ JA TOIMIJA : Kaupunkiympäristön palvelualue, yhteiset palvelut, hyvinvoinnin edistämisen palvelualue, Jyränkölän Settlementti, Heinolan srk, opiskeluhoito, yhdistykset ja seurat, työllisyyspalvelut ja yritykset

ASUKKAAT, OSALLISUUS JA TOIMIJOIDEN VÄLINEN YHTEISTYÖ

Tavoite: Osallisuuden kokemus ja hyvät väestösuhteet ovat vahvistuneet

Huomioitavia osa-alueita	Toimenpiteet (Päivittyvät)
<p>Kaupunkilaisilla on tasavertaiset harrastamisen mahdollisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kulttuurihyvinvointi • Liikunta	<p>Harrastemalli Harrasteseteli Ilmaistapahtumat Ikäihmisten kulttuuripolku Varhaiskasvatuksen- ja perusopetuksen kulttuuri- ja paikallispolku Kansalaisopiston opintoseteli tukea tarvitseville</p>
<p>Maahanmuuttajien toimijuus ja osallisuus vahvistuu</p>	<p>Maahanmuuttotyön verkostossa mukana maahanmuuttaja Maahanmuuttajien vapaaehtoistyön mahdollisuuksien lisääminen Vahvistetaan vieraskielisten kotoutumista kehittämällä perusopetuspalveluiden kielellistä saavutettavuutta ja suomalaisen kulttuuriperintöön tutustumista. Vahvistetaan henkilöstön valmiuksia kohdata moninaisia kulttuuri- ja ihmisryhmiä. Perhekoulun järjestäminen vähintään 4 x vuodessa Mama's Cafe ja muu Heimon eri väestöryhmiä kohtauttava toiminta Selvitetään tarve ja mahdollisuudet järjestää englanninkielistä varhaiskasvatusta ja perusopetusta ETNOn toiminta alueella Lisätään englanninkielistä viestintää kansainvälisille asukasryhmille</p>
<p>Vapaaehtoistyön sekä seura- ja yhdistystoiminnan vahvistaminen ja yhteistyön lisääminen</p>	<p>Vapaaehtoistyön osaamisen vahvistaminen koulutuksilla Seurafoorumien, Kohtaamisten aamu ja muut yhdistysten/järjestöjen tapaamiset Yhteinen yhdistysten/järjestöjen ilta säännöllisenä 2 x vuodessa Kaupungin verkkosivuille yhdistyssivu ja linkitys lähellä.fi Kylähankkeet Seurojen ja yhdistysten tukeminen (avustukset, tilat yms.)</p>
<p>Vaikuttamismahdollisuuksien kautta yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistaminen</p>	<p>Kaupunkilaisten kuuleminen: kyselyt, tilaisuudet, OSBU, Kylähankkeet Järjestetään merkittävässä kaavahankkeissa osallistavia tilaisuuksia Vaikuttamistoimielinten toiminnan kehittäminen, esim. toimintasuunnitelmat ja -kertomukset</p>

ASUKKAAT, OSALLISUUS JA TOIMIJOIDEN VÄLINEN YHTEISTYÖ

Tavoite: Työhön, kouluun ja kouluttautumiseen kiinnittyminen on vahvistunut

Huomioitavia osa-alueita	Toimenpiteet (Päivittyvät)
Vieraskielisten työllistyminen edistyy	Maahanmuuttajanuorten Ohjaamokäynnit ja ohjaus kesätyöhakuun Maahanmuuttajien työllistymiseen liittyvät hankkeet (2)
Työttömien tulevaisuudenvision löytyminen, työmarkkina- ja valmiuksien parantaminen ja työhön tukeminen	Kehitetään työttömiä tukevia palveluja; Työpaja Torpan palvelut Etsivän nuorisotyön toimet Ohjaamon verkostopalvelut Työllisyyttä tukevat hankkeet Heinola-lisä 3.sektorin työllistämistoimien vahvistaminen Kesätyöseteli Työvoimaviranomaisen palvelut esim. palkkatuki ja työkokeilut
Koulujen ja oppilaitosten toimintakulttuuri kehitty entistä yhteisöllisemmäksi ja inklusiivisemmäksi (opetussuunnitelma)	Toimintakulttuurin kehittämiskoulutus OPH (menossa) Tunne- ja vuorovaikutustaitotunnit käytössä kaikissa kouluissa ja oppilaitoksissa Koko perusopetuksen henkilökunta koulutetaan moninaisuuden kohtaamiseen, Syksy 2026 Tarkastellaan sisältyykö olemassa oleviin rakenteisiin ja toimintamalleihin rasismia

Mielen hyvinvointi - ilo asuu Heinolassa

- Elämään tyytyväisyys on lisääntynyt
- Yksinäisyyden kokemus on vähentynyt

MITTARIT JA TIETOLÄHTEET

Voi vaikuttaa siihen, millainen omasta tulevaisuudesta tulee, % (kouluterveyskysely)

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, %, (kouluterveyskysely)

Ei yhtään hyvää kaveria, %, (kouluterveyskysely)

Ei yhtään läheistä ystävää, %, (kouluterveyskysely)

Tuntee itsensä usein yksinäiseksi, % (kouluterveyskysely)

Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus (%) ja/tai Itsensä usein tai melko usein yksinäiseksi kokevien määrä (%) aikuisväestö, Alueellinen hyvinvointikysely, ikäihmisten hyvinvointikysely

Elämänlaatuni on hyvä, 65 vuotta täyttäneet (ikäihmisten hyvinvointikysely)

Kohtaamispaikkatoiminnan ja tapahtumien määrät

Harrastemalliin osallistujamäärät

Myönnettyjen harrastesetelien määrä

Vapaaehtoistyön kyselyt

Työllisyyden eri toimijoiden indikaattoritieto, kts. Arjen turvallisuus

Kansalaisopiston tarjontaan osallistumisaste

VASTUUTAHOT JA TOIMIJAT: Kaupunkiympäristön palvelualue, yhteiset palvelut, hyvinvoinnin edistämisen palvelualue, Jyränkölän Settlementti, Heinolan srk, opiskeluhoolto, yhdistykset ja seurat, työllisyyspalvelut ja yritykset

MIELLEN HYVINVOINTI – ILO ASUU HEINOLASSA

Tavoite: Elämään tyytyväisyys on lisääntynyt

Huomioitavia osa-alueita	Toimenpiteet (Päivittyvät)
Lasten ja nuorten elämään tyytyväisyys ja tulevaisuudenusko lisääntyy	Vanhemmuuden tuki, ohjaukselliset vertaisryhmät Varhaiskasvatuksen positiivinen pedagogiikka (tulevaisuudenusko) Tunne- ja vuorovaikutustaitotunnit perusopetuksessa Etsitään keinoja resilienssin kasvattamiseksi Alle 30-vuotiaiden walk in -terapia
Vaikuttamismahdollisuudet	Vapaaehtoistyö Tulevaisuussopimus, huomioidaan moniäänisyys Kaupunkilaisten kuuleminen: kyselyt, tilaisuudet, vaikuttamistoimielimet, OSBU
Toimeentulon merkitys elämään tyytyväisyyteen • Työllisyys/työttömyys • Pienituloiset lapsiperheet	Työllisyyden tukeminen monialaisena verkostoyhteistyönä Vastikkeettomat ruokajakelut ja yhteisölliset ruokailut viikoittain Harrastemalli ja harrasteseteli Liikuntaedut 70 vuotta täyttäneille Kulttuuripolut ja maksuttomat tapahtumat

MIELLEN HYVINVOINTI – ILO ASUU HEINOLASSA

Tavoite: Yksinäisyyden kokemus on vähentynyt

Huomioitavia osa-alueita	Toimenpiteet (Päivittyvät)
Mahdollistamme kohtaamisia (erityisesti ikääntyneet, työelämän ulkopuolella olevat ja lapsiperheet)	Kohtaamispaikkatoiminta Ilmaistapahtumat Harrastamisen mahdollistaminen; harrasteseteli, harrastemalli, kulttuuripolut, vapaaoppilaspaikat Kielikamut-toiminta Yhdistykset ja seurat matalan kynnyksen toiminnan mahdollistajina
Tunnistamme haavoittuvaisessa asemassa olevia lapsia; yksinäisyys, kiusaaminen ja syrjintä	Moninaisuuskoulutus Yhteisöllisyyden vahvistaminen, henkilöstön aktiivinen rooli

Terveelliset elintavat ja päihdehaittojen väheneminen

- Hyvinvointia ja terveyttä edistävät elintavat ovat vahvistuneet

MITTARIT JA TIETOLÄHTEET

Kokee terveydentilansa keskinertaiseksi tai huonoksi, %, (kouluterveyskysely)

Terveyttä edistäviä elintapoja -summaindikaattori, %, (kouluterveyskysely)

Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinutuotteiden käyttöä tai rahapelaamista, %, (kouluterveyskysely)

Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta, %, (kouluterveyskysely)

Raittius, %, (kouluterveyskysely)

Käyttää alkoholia viikoittain, %, (kouluterveyskysely)

Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, %, (kouluterveyskysely)

Nukkuu arkisin alle 8 tuntia, %, (kouluterveyskysely)

Ei syö aamupalaa joka arkipäivä, %, (kouluterveyskysely)

Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, %

Alkoholia riskitasolla käyttävät AUDIT- / AUDIT-C-testin mukaan, % perusterveydenhuollon avohoidossa testin tehneistä 18–64-vuotiaista

Menetetyt elinvuodet (PYLL) ikävälillä 0 - 80 vuotta / 100 000 asukasta

Move! -tulokset

Ikäihmisten hyvinvointikysely 2026, 2028; Liikkuu mielestään riittävästi, selviydyn arjessani hyvin ja tyytyväinen terveydentilaansa

VASTUUTAHOT JA TOIMIJAT: Kaupunkiympäristön palvelualue, yhteiset palvelut, hyvinvoinnin edistämisen palvelualue, Jyränkölän Settlementti, Heinolan srk, opiskeluhoito, yhdistykset ja seurat, työllisyyspalvelut ja yritykset

TERVEELLISET ELINTAVAT JA PÄIHDEHAITTOJEN VÄHENEMINEN

Tavoite: Hyvinvointia ja terveyttä edistävät elintavat ovat vahvistuneet

Huomioitavia osa-alueita	Toimenpiteet (Päivittyvät)
<p>Lasten ja nuorten hyvinvointia ja terveyttä edistävät elintavat ovat vahvistuneet</p> <p>Huom! terveelliset ruokailutottumukset</p>	<p>Perusopetuslain muutos 1.8.2026 liikunnalliseen elämäntapaan kannustaminen, KouluPT Kehitetään Move! –mittausta ja yhteistyötä opiskeluhuollon kanssa Neuvokas perhe – mallin pilotointi/käyttöönotto perusopetuksessa ja nuorisopalveluissa Kehitetään KouluPT toimintamallia ja vakiinnutetaan se osaksi koulujen arkea Yläkoulun ruokailuun ohjaaminen Kampanjat aamupalan ja kouluruokailun merkityksestä Koko perheen liikuntaneuvonta Varhaiskasvatuksen liikuntakellot ja –vastaavat Varhaiskasvatuksen ulkoilmapedagogiikka Liikkumisen mahdollisuudet oppituntien aikana lisääntyvät Päijät-Hämeen ravitsemusterveyden edistämisen toteutussuunnitelmaan kirjattujen toimenpiteiden hyödyntäminen Perheliikkaritoiminta Yhdistykset ja seurat toimivat kumppaneina terveyttä edistävien matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksien tarjoamisessa ja mahdollistamisessa.</p>
<p>Työikäisen väestön työkykyisyys vahvistuu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Päihteet • Mielenterveys • TULE-vaivat	<p>Liikuntaneuvonnan kehittäminen Hyvinvointialueen kanssa tehtävän yhteistyön tehostaminen työllisyyden näkökulmasta Yhdistykset ja seurat toimivat kumppaneina terveyttä edistävien matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksien tarjoamisessa ja mahdollistamisessa.</p>

TERVEELLISET ELINTAVAT JA PÄIHDEHAITTOJEN VÄHENEMINEN

Tavoite: Hyvinvointia ja terveyttä edistävät elintavat ovat vahvistuneet

Huomioitavia osa-alueita	Toimenpiteet (Päivittyvät)
<p>Aktiivinen arki ja kävely- ja pyöräilypainotteinen liikkuminen vahvistuu</p> <ul style="list-style-type: none"> Inaktiivisten aikuisten ja ikäihmisten löytäminen ja heidän aktivointi yhteistyössä hyvinvointialueen ym. tahojen kanssa	<p>Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma Koulu- ja työmatkaliikuntaan kannustaminen Mahdollistetaan ikäihmisille aktiivinen arki (liikuntaedut, lähiliikuntapaikat ja kävelyolosuhteet) Liikkuva Heinola 2030 – ohjelman toimenpiteet Kaatumisen ehkäisyä tehdään arjessa liikuntaneuvonta- ja ohjaustyössä Ylläpidetään ja päivitetään kaupungin kirjastolla sijaitsevaa liikuntavälinelainaamo (2027 alkaen) Kehitetään lähiliikuntapaikkoja ja parannetaan saavutettavuutta. Yhdistykset ja seurat toimivat kumppaneina terveyttä edistävien matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksien tarjoamisessa ja mahdollistamisessa.</p>
<p>Huomioidaan neljän tuulen ilmiöt (päihteet, lähisuhdeväkivalta, ongelmapelaaminen ja mielenterveys) kaikissa ikäryhmissä</p>	<p>Kampanjat ja puheeksi ottaminen Tilaisuudet ja tapahtumat Kipinä- ryhmätoiminta</p>
<p>Nuorten päihdekokeiluihin puututaan</p>	<p>Perusopetuksessa käytössä päihteisiin puuttumisen malli sekä nikotiinituotteisiin puuttumisen malli Päihdeagentit (vertaistoimintaa) Kampanjat huoltajille ja nuorille Päihdevalistustuntien varhentaminen Kartoitetaan seurojen halukkuutta ja mahdollisuuksia kouluttautua esim. Terveyttä edistävä urheiluseura (ilmainen verkkokurssi)</p>

Hyvinvointisuunnitelman 2026–2029 käsittelyn ja hyväksymisen aikataulu

- kaupunginjohtajan johtoryhmä 3.3.2026
- kasvatus- ja opetuslautakunta 17.3.2026
- hyvinvoinnin edistämisen lautakunta 18.3.2026
- kaupunkiympäristön lautakunta 19.3.2026
- kaupunginhallitus 13.4.2026
- valtuusto 4.5.2026

Lisätietoja:

Heidi Prauda-Knuutila

Hyvinvoinnin ja terveyden
edistämisen asiantuntija

Hyvinvoinnin palvelualue

heidi.prauda-knuutila@heinola.fi

Pieni KAUPUNKI, ISO ELÄMÄ Heinola